

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهراء (سلام الله علیها)

شهرستان خمینی شهر

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

تبیین آموزه های تربیتی داستان حضرت

موسی (ع) از منظر قرآن

استاد راهنما:

سرکار خانم نرجس قانع پور

استاد داور:

جناب آقای

تهیه و تنظیم:

مریم بیاتی

تابستان ۱۳۹۴

تحمیدیه:

ستایش مخصوص خداست که خود را به ما نشانید و از نعمت بی نهایت شکرش، بهره ای به ما الهام کرد و از دایمی نامتناهی علم به ربوبیتش، برنجی را بر ما کشود. ستایش مخصوص خداوندیست که تمام خلق را به اراده ی نافذ خود، به راه مستقیم سلوک وادارد و به راه محبت و عشق و اشتیاق خود را میگذشت.

ستایش و حمدی که ما را به مقام طاعتش واصل گرداند و موجب عفو و سبب رضا و خشودی و وسیله مغفرت

و آمرزش او گردد.

تقدیر:

بہ مصداق « من لم یَشْکُرِ المخلوقَ لم یَشْکُرِ
الخالقَ » بسی شایسته است کہ از استاد فریخته، سرکار خانم نرجس قلع پور کہ یار یکر دستان ناتوان و اندیشہ کوتاہم بودہ است، تقدیر و
تشکر نمایم.

ہمچنین تقدیر و تشکر فراوان از پدر و مادر عزیزم کہ با صبر و حوصلہ مشوق من بودند.

تقدیم:

تقدیم به ساحت قدسی حضرت فاطمة الزهراء «سلام الله علیها» و

تقدیم به ساحت مقدس حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه

تقدیم به کاملترین انسان که وجودش اقیانوس خوبی ها و فضیلت ها است؛ کسی که به حق قیام خواهد کرد تا ریشه ی رذیلت را، بچرخاند و دینیه فاضله ای را

که آرمان همه ی انبیاء در طول تاریخ است، محقق کند.

چکیده

آیات قرآن کاملاً مبتنی بر واقعیت زندگی فردی اجتماعی افراد بوده و متناسب با شرایط زمانی، مکانی، مخاطب دستورالعمل‌های خاص و کاربردی را به افراد ارائه می‌دهد از آن جمله می‌توان به داستان حضرت موسی (علیه السلام) در قرآن اشاره کرد که با استفاده از روش داستان‌گویی به سرگذشت حضرت موسی پرداخته؛ به عبارت دیگر هر یک از فراز و نشیب‌های این داستان نماد آزمایش‌ها و اتفاقاتی است که افراد در مسیر زندگی خود با آن مواجه هستند و پس از طراحی هر مسأله نحوه تعامل با آن مسائل نیز مورد بحث قرار گرفته است.

با توجه به ضرورت و اهمیت شناخت راه سعادت یا حکمت شقاوت براساس آگاهی از سرگذشت پیشینیان و آگاهی نسبت به شکست‌ها و پیروزی‌ها آنان و عبرت‌گیری از آن و معرفی الگوهای کامل به افراد جامعه در پیروی آن‌ها از الگوهای فاسد جلوگیری به عمل آمده و جامعه را به سوی الهی شدن سوق می‌دهد این پایان‌نامه با موضوع آموزه‌های تربیتی داستان حضرت موسی علیه السلام در قرآن با هدف دست‌یابی به معرفی آن حضرت به عنوان الگوی تربیتی برتر برای بشر و بهره‌گیری از نکات تربیتی که وی در طول مسیر زندگی به آن عمل کرده و شناخت روش‌های وی در امر تربیت، چون؛ روش محبت، الگویی، قول‌لین و... و عبرت‌آموزی بوده که با روش توصیفی-تحلیلی، کتابخانه‌ای انجام گرفته و به نتایجی چون رضا و تسلیم در مقابل خواسته‌های الهی، صبر در مقابل مشکلات و شاکر بودن و توکل. امید به خدا در تمام مراحل زندگی و... رسیده است.

کلیدواژه: داستان (قصه)، روش، تربیت، تعلیم، تزکیه، بنی اسرائیل.

۱۲. جادالمولی، محمد احمد، **قصه‌های قرآن**، مترجم: زمانی، مصطفی، چاپ یازدهم، قم: فاطمه الزهرا، ۱۳۷۲.
۱۳. جوادی آملی، عبدالله، **سیره پیامبران**، نگارش: اسلامی، علی، جلد ۲، چاپ پنجم، قم: مرکز نشر اسراء، تابستان ۱۳۷۸.
۱۴.، **قصه‌های قرآن**، چاپ اول، تهران، پژواک اندیشه، زمستان ۱۳۸۶.
۱۵. حسینی دشتی، مصطفی، **معارف و معاریف**، جلد ۲، صنعت شرق، آرایه قم، ۱۳۸۸.
۱۶. حسینی، حسین، **قصه حضرت موسی از سری قصه‌های قرآن (برگرفته از تفسیر نمونه)**، چاپ اول، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۱.
۱۷. حسینی (ژرفا)، ابوالقاسم، **مبانی هنری قصه‌های قرآن**، چاپ سوم، تهران: طه، ۱۳۷۹.
۱۸. داوودی، محمد، **تربیت دینی**، جلد ۲، چاپ هفتم، قم: سبحان، پاییز ۱۳۸۹.
۱۹.، **تربیت اخلاقی**، جلد ۳، چاپ سوم، تهران، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۹.
۲۰. دباغیان، محمد جاوید، **فرهنگ ترجمه و قصه‌های قرآن**، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۶۸.
۲۱. دستوری، مژگان، **اقوام هلاک شده**، چاپ دوم، تهران: کیهان، ۱۳۸۶.
۲۲. دلشاد تهرانی، مصطفی، **سیری در تربیت اسلامی**، چاپ هفتم، تهران، دریا، ۱۳۸۲.
۲۳. رسولی محلاتی، هاشم، **تاریخ انبیاء**، چاپ اول، قم: حوزه علمیه، ۱۳۸۲.
۲۴. رضایی، محمدعلی، **تفسیر مهر**، جلد ۷، چاپ اول، قم، عصر ظهور، ۱۳۸۹.
۲۵. رفیعی، بهروز، **تعلیم و تربیت در اسلام**، چاپ اول، قم، المهدی، ۱۳۷۸.ش.
۲۶. سبحانی، جعفر، **منشور جاوید**، جلد ۱۲، چاپ اول، قم، توحید، بی تا.

۲۷. شریف لاهیجی، بهاءالدین محمد بن شیخعلی، **تفسیر لاهیجی**، جلد ۳، چاپ دوم، تهران، علمی، ۱۳۶۳.
۲۸. شرفی، محمد رضا، **تربیت اسلامی (با تأکید بر دیدگاه‌های امام خمینی)**، تهران: پنجره، ۱۳۷۸.
۲۹. صانعی، مهدی، **پژوهشی در تعلیم و تربیت اسلامی**، چاپ اول، سناباد، دانشگاه فردوسی، تابستان ۱۳۷۸.
۳۰. صفی، محمد، **دوره کامل قصه‌های قرآن**، چاپ پنجم، قم: اهل بیت، تابستان ۱۳۷۶.
۳۱. طباره، عبدالفتاح، **همراه با پیامبران**، مترجمان: خاکساران، حسین، جلالی، عباس، چاپ سوم، قم: مرکز تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، ۱۳۸۶.
۳۲. فضل‌الله، محمد حسین، **گفتگو و تفاهم در قرآن**، مترجم: میردامادی، حسین، چاپ اول، تهران، هرمس، ۱۳۸۰.
۳۳. فعال عراقی، حسین، **داستان‌های قرآن و تاریخ انبیاء در المیزان (۲)**، چاپ اول، قم: سبحان، بهار ۱۳۷۸.
۳۴. فولادگر، علیرضا، **واژه‌های قرآنی**، چاپ اول، اصفهان، دارالتعلیم القرآن الکریم، تابستان ۱۳۸۳.
۳۵. فهرمی‌فراهانی، **فرهنگ توصیفی علوم تربیتی**، تهران، اسرار دانش، ۱۳۷۹.
۳۶. قاسمی، حمید محمد، **روش‌های تربیتی در داستان‌های قرآن**، چاپ اول، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۹.
۳۷. قائمی‌مقدم، محمد رضا، **روش‌های تربیتی در قرآن**، جلد اول، چاپ اول، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، پاییز ۱۳۹۱.
۳۸. قدس میرصدری، جعفر، **قصص القرآن**، چاپ سوم، تهران: دیبا، ۱۳۸۷.
۳۹. قرائتی، محسن، **تفسیر نور**، جلد ۶، ۷، ۸، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۲.
۴۰. قنادی، صالح، **آشنایی با معارف قرآنی (تفسیر موضوعی ۱)**، چاپ اول، قم، سازمان حوزه‌ها و مدارس علمیه خارج از کشور، زمستان ۱۳۸۱.

۴۱. قمی، عباس، **فرهنگ واژگان قرآن کریم**، مترجم: انصاری، غلامحسین، چاپ سوم، بی‌جا، بی‌نا، ۱۳۸۷.
۴۲. کارگرشورکی، مصطفی، **حضرت خضر (علیه السلام) مونس یار**، چاپ اول، قم: مشهور، ۱۳۸۴.
۴۳. کرمی فریدنی، علی، **آموزه‌هایی از پیام‌های تاریخی قرآن**، چاپ اول، قم: دلیل ما، ۱۳۸۲.
۴۴. دهخدا، علی‌اکبر، **لغت‌نامه**، بی‌جا، بی‌نا، بی‌تا.
۴۵. مجلسی، محمد باقر، **حیوة القلوب**، جلد ۱، چاپ ششم، قم: سرور، ۱۳۸۴.
۴۶. مرادی، قدرت‌الله، **خضر و موسی (علیه السلام)**، چاپ اول، تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۱.
۴۷. معین، محمد، **فرهنگ فارسی**، جلد ۱، چاپ هشتم، تهران، سپهری، بی‌تا.
۴۸. مغنیه، محمد تقی، **تفسیر کاشف**، مترجم: دانش، موسی، قم: دفتر تبلیغات خراسان رضوی، ۱۳۸۳.
۴۹. مکارم شیرازی، ناصر، **تفسیر نمونه**، جلد ۱، ۱۵، ۱۲، ۶، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۴.
۵۰. موسوی، محمد مهدی، **تاریخ انبیاء از آدم تا خاتم**، چاپ یازدهم، تهران، دانشور، ۱۳۷۵.
۵۱. موسوی همدانی، محمد باقر، **ترجمه المیزان**، ج ۱۸، ۱۴، ۱۶، چاپ پنجم، قم: حوزه علمیه، ۱۳۷۴ ش.
۵۲. مهدوی، سعید، **نگاهی دوباره به قصه و نکات تربیتی آن در قرآن**، چاپ اول، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۱.
۵۳. میبدی، رشیدالدین ابولفضل، **داستان‌های تفسیر کشف الاسرار**، چاپ سوم، تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۷.
۵۴. واثقی، ق، **پیامبران به چه کار آمده‌اند؟**، چاپ اول، بی‌جا: امیری، بی‌تا.

۵۵. ولی‌زاده، علی، انتشارات فنی به قصه‌های قرآن، چاپ اول، بی‌جا،
مفتون، ۱۳۷۸.

۵۶. هاشمی رفسنجانی، اکبر، تفسیر راهنما، جلد ۲۰، ۱۵، ۹، قم: دفتر تبلیغات
اسلامی، ۱۳۷۸.

عربی:

۱. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، ماده ربا «ربو». چاپ
چهاردهم، بیروت، دارالصادر، ۱۴/۴ قمری.

۲. راغب اصفهانی، حسین، مفردات، چاپ اول، بی‌جا، طلعه‌النور، ۱۴۲۶.

۳. طباطبایی، محمد حسین، تفسیر المیزان، جلد ۱۳، ۳، ۱، تهران: اسلام،
۱۳۷۹.

۴. طبرسی، فضل بن حسین، تفسیر مجمع البیان، جلد ۵، ۱۰، ۹، تهران:
ناصر خسرو، ۱۳۷۲.

سایتهای:

۱. تبیان، اصول تربیت در اسلام www.tebyan.ir

۲. طهور www.tohoor.ir

۳. سایت نورمگز، مصباح‌الهدی، مصطفی، مقاله روش‌های تربیت در داستان حضرت
موسی، نشریه پژوهش‌های قرآنی، شماره ۵۹، ۱۳۸۸. www.noormagz

۴. سایت نورمگز، ضیاعی، علی اکبر، مقاله روش‌های تربیت، نشریه مشکوة، شماره ۳۶-
۳۷، ۱۳۷۱.

۵. متون تاریخی نرم افزار مجموعه زندگانی حضرت موسی کلیم الله، شهرداری
تهران، مؤسسه فرهنگی هنری ریحان، بی‌تا.

پایان نامه:

۱. پیمانی، هاجر، **شیوه‌های تربیتی حضرت زهرا(س)**، حوزه علمیه الزهراء قم: پایان‌نامه سطح ۲، آذر ۱۳۸۹.
۲. حقیقی، شهلا، **پیام‌های داستان حضرت موسی از دیدگاه قرآن**، کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم، پاییز ۱۳۹۱.